

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

**Druhá lokalita včelovníka velikonočního (*Apalus bimaculatus*)
(Coleoptera: Meloidae) v České republice**
**The second finding of the Early blister beetle *Apalus bimaculatus*
(Coleoptera: Meloidae) in the Czech Republic**

●
Ondřej Konvička

Kúty 1959, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic; e-mail: brouk.vsetin@centrum.cz

Keywords: *Apalus bimaculatus*, cleptoparasite, Czech Republic, faunistics, Moravia

Abstract: This paper brings information about the second record of the Early Blister beetle *Apalus bimaculatus* (Linnaeus, 1760) from the Czech Republic. Four specimens were found in the locality Uherské Hradiště on a first sunny day in February 2021.

ÚVOD

Včelovník velikonoční *Apalus bimaculatus* (Linnaeus, 1760) (Obr. 1) je široce rozšířeným palearktickým druhem brouka z čeledi majkovitých (Meloidae). V rámci Evropy je znám z Bosny a Hercegoviny, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Itálie, Kazachstánu (evropská část), Litvy, Lotyšska, Maďarska, Německa, Norska, Rakouska, Rumunska, Ruska, Slovenska, Švédska, Švýcarska a Ukrajiny (RUIZ et al. 2013; KUBISZ et al. 2015; VRABEC et al. 2017; BOLOGNA 2020; KRÁL et al. 2020). V Asii je známý z Íránu, Japonska, Kazachstánu, Ruska (Sibiř), Sýrie, Turecka a Turkmenistánu. Uváděn je také ze severní Afriky (BOLOGNA 2020). Z České republiky byla dosud známá pouze jediná lokalita, a to ze střední Moravy, kde byl *A. bimaculatus* zjištěn na náměstí v Chropyni (KRÁL et al. 2020). Stejnou lokalitu zmiňuje následně i KONVIČKA (2020).

Jedná se o časně jarní druh. Dospělci žijí jen krátce a lze je zastihnout již za prvních slunečných dnů v únoru a březnu, kdy se pohybují po zemi a vegetaci a příležitostně za teplého počasí poletují. Včelovník velikonoční je kleptoparazitem samotářské včely hedvábnice

hrabavé *Colletes cunicularius* (Linnaeus, 1761) (Hymenoptera: Colletidae). Tyto včely žijí v početných hnízdních koloniích, přičemž preferují písčité půdy (AHLBÄCK 2010).

V předkládané práci uvádím druhý nález druhu *Apalus bimaculatus* z České republiky.

METODIKA

Lokalita je doplněna číslem pole síťového mapování podle práce ZELENÝ (1972). V textu jsou použity následující zkratky: coll. – sbírka, det. – určil, lgt. – sbíral, mer. – jižní, or. – východní.

VÝSLEDKY

Moravia mer. or.: Uherské Hradiště (6970), 185 m n. m., 24. II. 2021, 3 ♂♂, 1 ♀, lgt., det. et coll. O. Konvička.

Nálezové okolnosti. Lokalita je tvořena osluněnými uměle vytvořenými písčitými svahy kolem cesty, které jsou porostlé nízkou vegetací s dominancí rozchodníku ostrého (*Sedum acre*) a několika výmladky keřů. Rozloha vhodného biotopu činí jen několik metrů čtverečních (Obr. 2). Nález imag byl učiněn v 11:30 za slunečného počasí při teplotě 7 °C. Jednalo se o první celý slunečný jarní den v Uherském

Obr. 1: Samec včelovníka velikonočního *Apalus bimaculatus* (Linnaeus, 1760). Fotografie Ladislav Kandrnál.
Fig. 1: Male of the Early Blister beetle *Apalus bimaculatus* (Linnaeus, 1760). Photograph by Ladislav Kandrnál.

Obr. 2: Místo nálezu *Apalus bimaculatus* (Linnaeus, 1760) – Uherské Hradiště. Fotografie Ondřej Konvička.
Fig. 2: The site of finding of *Apalus bimaculatus* (Linnaeus, 1760) in the Uherské Hradiště city. Photograph by Ondřej Konvička.

Hradišti v roce 2021. Včelovníci se vyhřívali na zbytcích loňské vegetace. Jeden samec byl pozorován za letu, přičemž následně přistál poblíž samice. Během sběru byla pozornost upřena taktéž na hledání hostitelských včel hedvábnic hrabavých (*C. cunicularius*), ovšem jejich přítomnost nebyla zaznamenána. V dubnu roku 2020 zde však bylo pozorováno několik desítek včel *C. cunicularius*. Při odpolední kontrole lokality ve stejný den, kdy byl učiněn nálezy včelovníků, nebyli již další jedinci *Apalus bimaculatus* a opět ani hedvábnic hrabavých zaznamenáni. Z uvedeného zjištění vyplývá, že jarní aktivita včelovníků může začínat i dříve než u hostitelských včel. Vylíhli brouci tak musí být zjevně schopni sami vylézt z hlínou uzavřených zemních včelích hnízd.

DISKUSE

Na základě nálezů z Chropyně a z Uherského Hradiště lze usuzovat na možné propojení populací podél řeky Moravy mezi Hornomoravským a Dolnomoravským úvalem. Vzhledem k velmi časně jarnímu výskytu imag a lokálnosti výskytu způsobenou vazbou na hostitelské včely, předpokládám, že druh uniká pozornosti entomologů a jeho rozšíření v rámci jižní, resp. střední Moravy, bude větší. Rozsáhlejší výskyt se dá předpokládat zejména v okolí Bzence a Hodonína, kde dominují písčité půdy preferované hostitelskou včelou. Případná ochrana druhu *Apalus bimaculatus* by měla být odvozena od ochrany biotopu, tedy kolonií hedvábnic hrabavých. Za největší ohrožení považuji zarůstání lokalit, případně přímou mechanickou či chemickou likvidaci kolonií hostitelských včel.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych na tomto místě poděkoval Davidu Královi (Praha), Martinu Škorpíkovi (Lukov u Znojma) a Vítězslavu Kubáňovi (Šlapanice u Brna) za cenné informace, rady a připomínky k textu. Můj velký dík patří také Ladislavu Kandrnálovi (Kunovice) za zcela zásadní informace o výskytu hedvábnic hrabavých v Uherském Hradišti a za poskytnutí fotografie.

LITERATURA

- AHLBÄCK L. (2010): Habitat preference and dispersal of a sand associated beetle, *Apalus bimaculatus*. Ms., 25 pp. [Master's thesis biology, Swedish University of Agricultural Sciences, Faculty of Natural Resources and Agricultural Sciences, Uppsala].
- BOLOGNA M. A. (2020): Meloidae, pp. 500–562. In: DARIUS I. & LÖBL I. (eds) (2020): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Volume 5. Tenebrionoidea. Revised and Updated Edition*. Brill, Leiden/Boston, i–xxiii + 945 pp.
- KONVIČKA O. (2020): Včelovník velikonoční, *Apalus bimaculatus* (Linnaeus, 1760), p. 109. In: ŠNAJDARA P., TRÁVNÍČEK D., KONVIČKA O., SPITZER L., BENEŠ J. & ŠNAJDAROVÁ M. (eds) (2020): *Vzácné a ohrožené druhy bezobratlých Zlínského kraje*. Zlínský kraj, Zlín, 180 pp.
- KRÁL D., KUBÁŇ V. & ŠTĚPÁNEK D. (2020): Faunistic records from the Czech Republic – 494. *Coleoptera: Meloidae. Klapalekiana* 56: 293–294.
- KUBISZ D., IWAN D. & TYKARSKI P. (2015): Tenebrionoidea: Mycetophagidae, Ciidae, Mordellidae, Zopheridae, Meloidae, Pyrochroidae, Salpingidae, Anthicidae. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. Pp. 1–744. In: KAMIŃSKI M. (ed.): *Coleoptera Poloniae, Volume 3*. University of Warsaw – Faculty of Biology, Natura optima dux Foundation, Warszawa, 744 pp.
- RUIZ J. L., BAHILLO P., LÓPEZ-COLÓN J. L., BERCEO P., ARNÁIZ L. & GARCÍA-PARÍS M. (2013): Caracterización taxonómica, distribución y primeros registros europeos de *Apalus cinctus* (Pic, 1896) (Coleoptera, Meloidae). *Graellsia* 69: 201–216.
- VRABEC V., KRÁL D. & ČERNÝ L. (2017): Meloidae (majkovití) [třída/class: Insecta; řád/order: Coleoptera; čeleď/family: Meloidae]. Pp. 385–386. In: HEJDA R., FARKAČ J. & CHOBOT K. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. *Invertebrates. Příroda* 36: 1–612.
- ZELENÝ J. (1972): Návrh členění Československa pro faunistický výzkum. (Entwurf einer Gliederung der Tschechoslowakei für Zwecke der faunistischen Forschung). *Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV* 8: 3–16.

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • ELIÁŠ st. Pavol | Cievnaté rastliny zrúcaniny stredovekého hradu Likava na strednom Slovensku
- 12 • KONVIČKA Ondřej | Nálezy podkornice osikové *Mezira tremulae tremulae* (Hemiptera: Heteroptera: Aradidae) v Bílých Karpatech
- 17 • KANDRNÁL Ladislav | Zajímavé nálezy brouků v Kunovicích a jeho okolí na Uherskohradištsku
- 27 • KONVIČKA Ondřej & KANDRNÁL Ladislav | Tesařík alpský (*Rosalia alpina alpina*) ve Chřibech
- 33 • KONVIČKA Ondřej | Druhá lokalita včelovníka velikononočního (*Apalus bimaculatus*) (Coleoptera: Meloidae) v České republice
- 36 • FRANC Valerián & HEMALA Vladimír | Nové pozoruhodné nálezy chrobáků (Coleoptera) v městském parku v Banské Bystrici, Slovensko
- 43 • TRÁVNÍČEK Dušan | Vodní brouci některých přírodních rezervací a památek v Bílých Karpatech a nálezy nových druhů pro tuto oblast
- 53 • DVOŘÁK Libor & POLÁČEK Rostislav | Stružilký (Diptera: Anisopodidae) České republiky: přehled dosavadních znalostí
- 60 • LUSK Stanislav, LOJKÁSEK Bohumír & HALAČKA Karel | Rybí osídlení Vsetínské Bečvy a Rožnovské Bečvy na konci 20. století
- 69 • TYLLER Zdeněk | Pravděpodobný záznam výskytu kočky divoké (*Felis silvestris*) v PP Kaňúry v CHKO Bílé Karpaty

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 72 • Odešel sběratel a preparátor motýlů Libor Fiala
- 73 • Východomoravská pobočka České společnosti entomologické v roce 2020
- 79 • Geologické výstavy v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně v „kovídomém“ roce 2020
- 86 • Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2020
- 93 • Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2020
- 96 • Acta Carpathica Occidentalis